

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

Kista Open Academy – Projektgrupp 1, Analys och regelsystem

- 1 Inledning och sammanfattning
- 2 Mål och syfte
 - 2.1 Transnationella mål
 - 2.1.1 Virtual Learning Sauna Network
 - 2.1.2 Open Global Learning
 - 2.2 Deltagande partner
- 3 Möten och träffar
 - 3.1 Nationella möten
 - 3.2 Transnationella möten
4. Resultat – Dokument och produkter kring hinder för vuxnas lärande
 - 4.1 Konkretisering
 - 4.2 Nationella dokument
 - 4.3 Transnationella dokument
5. Uppnådda mål i projektet
 - 5.1 Nationella resultat
 - 5.2 Transnationella resultat och erfarenheter
6. Spridning

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen**1. Inledning och sammanfattning**

Målet med gruppens arbete är att analysera och granska regelverk och praxis som är hindrande för våra målgrupper att i realiteten kunna bli delaktiga i det livslånga lärandet. Gruppen ska föreslå förbättringar och försöka påverka politiker och beslutsfattare att ändra hindrande omständigheter så att tillgängligheten till studier maximeras. Begreppen Jämställdhet och Empowerment är centrala för gruppens arbete.

En viktig utgångspunkt för granskningen är att arbeta mot det övergripande målet med att realisera den öppna högskolan. Våra målgrupper måste beredas tillträde till högre studier utan att först tvingas till breda kompletterande studier på Komvux om dessa inte fyller ett befogat syfte.

En del av gruppens arbete är också att visa på hur en öppen högskola kan fungera och den modell vi förespråkar är den finländska då det gäller t.ex. intagningsregler och inriktning med kompetensutveckling för vuxna, både i arbete och arbetslösa.

I Finland finns sedan c:a 10 år en fungerande öppen högskola (Öppna Universitetet) med fortbildningscentraler vid varje universitet som erbjuder behovsstyrd utbildning i samverkan med samhällets kommuner och organisationer. Det Öppna Universitetet i Finland har inga krav på formella behörigheter vid intagningen och den vuxne själv avgör om man har förutsättningar och kompetens att klara den kurs man vill läsa. Kommuner och organisationer kan beställa kurser till självkostnadspris och då söker man in via denna kommun eller organisation, som kan bestämma både prissättning och att t.ex. vissa grupper ska prioriteras. En mindre avgift debiteras kursdeltagarna. Kurserna är upplagda så att man kan studera även om man arbetar.

Vidare ska analysgruppen verka direkt mot målgrupperna genom att informera och sprida kunskap om regelsystem och förutsättningar för högre studier som gagnar individernas motivation och intresse för att studera och lära sig nya saker.

Det övergripande Equal-målet handlar om att stärka individen (**empowerment**) och skapa mera likvärdiga villkor (**jämställdhet**) för livslångt lärande genom att öppna upp möjligheter som i realiteten endast har varit tillgängliga för mera gynnade grupper under decennier.

Arbetet i analysgruppen har präglats av att gruppen har varit relativt stabil med små förändringar, som inte stört arbetets gång. Många delmål i form av olika rapporter som bildar underlag för de slutliga resultaten har uppnåtts och det finns idag ett antal dokument som producerats. Underlaget kommer att föras vidare i det tematiska arbetet.

Samarbetet med de nordiska partnererna, Åbo Akademi och Midt i Norden har varit blandat. Åtagandena från de finländska parterna har fullföljts till fullo medan Midt i Norden av olika skäl inte kunnat producera de dokument som ingått i gruppens målsättning.

I Stockholms stad har under 2003 pågått ett utvecklingsarbete kallat Framtidsvalet. Detta har syftat till att utveckla ett flexibelt livslångt lärande utifrån de vuxnas behov. Kista Open Academy har i flera fall varit involverat och samarbetat vilket varit ett utmärkt tillfälle för spridning och påverkan. Då det gäller dokumentet "Validering" har vi valt att inte producera paral-

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

lleva dokument utan redovisar just nu Stockholms (Framtidsvalets) och Sollentunas dokument som kommit fram under den tid vi arbetat i utvecklingspartnerskapet. Nämnas kan också att vi även tittat på Botkyrkas valideringsarbete och att vi deltagit i de nätverkskonferenser som ”Cerk”, Stockholm och Botkyrka gemensamt arrangerat.

Det transnationella arbetet har också haft jämförelsevis god kontinuitet. Både då det gäller samarbetet inom Virtual Learning Sauna Network och Open Global Learning så har det byggts upp nätverk som har goda möjligheter att fortsätta att leva efter projektets slut. Aktiviteterna i de transnationella grupperna har varit livliga och intressanta. Partnerna i Virtual Learning Saunas Network har från Englands sida varit personer som i hög grad återkommit vid varje möte medan Portugal i viss mån p.g.a. långa resor inte alltid varit representerat. En rapport från detta arbete bifogas i den transnationella delen.

Vad beträffar samarbetet inom Open Global Learning har detta inte en så tydlig profil som griper in i detta utvecklingsområde, men det finns ett generellt och övergripande intresse av att följa varandras utveckling p. g. a. att regler och rutiner för integration och flyktingmottagande förändras rätt mycket i alla länder i Europa de senaste åren. Våra engelska partner har förutom ett TCA med oss även ett TCA med Danmark, Holland och Irland. Vi har blivit inbjudna och deltagit i ett möte i Danmark (Bornholm). Det har varit intressant och givande (Rapport finns på hemsidan).
Slutrapport finns i den transnationella delen.

2. Syfte och mål

Syfte

Att synliggöra regler och bestämmelser som utgör hinder för att våra målgrupper ska kunna studera utifrån deras egna villkor och förutsättningar och att komma med förslag till ändringar som innebär förbättringar.

Mål

Det övergripande målet är att påverka beslutsfattare och politiker genom att föreslå förbättringar av regler och bestämmelser som minskar risken för utanförskap och isolering för våra målgrupper. Utgångspunkten i ansökan är målgruppernas möjligheter att studera utifrån deras egna behov och på sina egna villkor, samt modeller för validering av examina och arbetslivserfarenheter för invandrare. En transnationell, nordisk och europeisk samverkan för jämförelser och utbyte av erfarenheter är viktiga förutsättningar för att kunna nå målet.

Delmål för detta är:

- att undersöka och visa på hinder för vuxnas studier i dagens studiesystem
- göra en sammanställning av gällande regelsystem, inklusive studiestödsreglerna
- att etablera ett relationsbaserat nätverk med andra myndigheter och aktörer inom detta område i Sverige och i det nordiska och transnationella nätverket. Partnerländernas goda exempel och erfarenheter ska tas tillvara i arbetet
- att föreslå konkreta förbättringar av regelsystem och bestämmelser som underlättar för våra målgrupper att kunna studera på ett flexibelt och effektivt sätt på sina egna villkor
- att föreslå hur man ska kunna förbättra tillämpningen av validering av invandrares tidigare examina och yrkeserfarenheter på ett europeiskt plan

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

- till berörda myndigheter i partnerländerna föreslå goda exempel på förändringar av regelsystemen för att öka tillgängligheten till flexibla studier och minska risken för utanförskap
- att skapa en guide för vägledning med fokus på information om regler och bestämmelser för att bedriva öppna distansstudier i samtliga partnerländer och för regler kring validering av examina och yrkeserfarenhet på ett europeiskt plan. Guiden ska med lokal anpassning vara tillämplig i våra partnerländer.

Förväntade resultat

Förslag till att på lång sikt få enklare och mera likformiga regler inom Norden och Europa för a) möjligheter till flexibla studier på deltagarnas villkor samt b) en mera likvärdig validering av invandrarnas examina och yrkeserfarenhet baserad på ländernas "best practice" regelsystem.

Förväntad spridning

En guide med enkel information som kan spridas till alla via nätet och via vägledare som kommer i kontakt med våra målgrupper.

2.1 Transnationella mål, tillämpliga för denna utvecklingsgrupp

Analysgruppen är involverad i två olika transnationella arbeten dels i Virtual Learning Sauna Network dels i Open Global Learning. Regelsystemen är viktiga inom flera områden om utveckling och förändring ska åstadkommas. För "End user requirements" (Förutsättningar för slutanvändare) som är ett eget DP i Virtual Learning Sauna har Sverige/Analysgruppen ett huvudansvar.

Nedan presenteras i korthet de målbeskrivningar som är beslutade i avtalen (TCA) som träffats med våra transnationella partner (2.1.1 och 2.1.2).

2.1.1. Virtual Learning Sauna Network – TCA**General goals**

This network has agreed to work together to benefit from the following activities:
Transnational exchange of experiences and share of good practice. The partners will benefit from synergies resulting from good work.
Access different approaches / solutions to the same problem.
Opportunity to influence policy makers
Networking for future collaboration

The (common/complementary) products/deliverables foreseen

Common web-site
Research: **needs analysis, research methodologies, learning environments**
Transnational evaluation
Seminars and conferences
Joint papers
Study visits

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

New networks

Exchanges of key persons within the projects and or target groups (face to face and by video conferencing)

Transnational DP 1. – End User requirements (research) – Lead Partner – Sweden

Share methodologies and results of such methodologies

Organise workshops/seminars

Exchange of information/research and good practice regarding ethnic minorities, refugees and asylum seekers

Conference to disseminate

Produce reports

On-line learning cluster

Home page linked to workgroups

2.1.2 Open Global Learning – TCA**General goals**

- The general aim of the DP in the UK is to improve the conditions for the target group, asylum seekers, refugees and early immigrants to ensure a smoother integration process for those who receive/have received a residence permit or leave to remain, and a better position for those who are ultimately rejected.
- to explore the possibilities for facilitating the target group access to the labour market and / or for maintaining and improving their individual skills and competencies during the asylum procedure/early period.
- UK Asylum Seekers is a national project aiming at developing an improved national programme for asylum seekers. The Swedish programme has a wider target group.
- Opportunity to influence policy makers
- Networking for future collaboration

2.2 Deltagande partner i det nationella utvecklingsarbetet***Ansvarig partner: Kista Stadsdelsförvaltning***

Kista/Ledningsgruppen	Ansvarig:	Ebba Träskelin
Sollentuna kommun	-"-	Lilian Lama
Stockholms stad, Integrationsförvaltningen	-"-	Eva Woll - Tegbeck
Stockholms universitet	-"-	Ulf Nyman
Midt i Norden	-"-	Lars Utstöl – på distans
Åbo Akademi, Fortbildningscentralen, Vasa	-"-	Lena Björk – på distans

3. Möten och träffar**3.3 Nationella möten**

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

Totalt har gruppen haft åtta nationella möten och man har dessutom träffats på de flesta partnermötena, som hålls en gång per månad. Gruppen har varit intakt från början, dock har de nordiska partnerna inte kunnat vara med fysiskt på dessa möten.

3.4 Transnationella möten

Transnationella möten har genomförts vid sex tillfällen inom Virtual Learning Sauna Network och vid fyra tillfällen inom Open Global Learning.

4. Resultat – Dokument och produkter kring hinder för vuxnas lärande

Gruppen har utifrån erfarenhetsbaserad kunskap, olika undersökningar samt i det transnationella arbetet bearbetat de aktuella frågorna. Vi har intervjuat personer som dagligen jobbar inom dessa områden och sammanställt dokument kring hinder och studiestöd. Valideringsarbetet har skett utanför gruppen (då medel inte fanns inom projektet) i Stockholms stad och i Sollentuna kommun. De kunskaper vi identifierat ligger nu till grund för våra summeringar och resonemang och de utgör grund för spridning och påverkan. En enkel guide om studiemedel riktad till våra målgrupper har ställts samman.

Gruppen har också arrangerat en studieresa för partnerskapet till Vasa, till Åbo Akademi Öppna Universitet och dess Fortbildningscentral samt till Vasa Svenska Yrkehögskola. Samtidigt fick vi möjligheter att se olika samverkansobjekt som skapats av de aktuella organisationerna över både status- och språkgränser. Det gäller t.ex. för teknisk utbildning samt för forskning och vetenskap. Man har i Vasa kommit mycket långt då det gäller samverkan inom den högre utbildningen, men också då det gäller gymnasieskolans samverkan med högskolan. Gymnasieeleverna kan inom ramen för de fria kurserna inom gymnasiet välja högskolekurser som de sedan får tillgodoräkna sig i en kommande högskoleexamen. Regionförbundet är mycket nära involverat i utvecklingen och påverkar utbud och investeringar för att utveckla näringslivet.

Gruppen har tagit fram underlag kring hinder och problemområden som försvårar för vuxna att få tillgång till högre lärande inom kompetensutveckling i ett livslångt lärande. Detta har analyserats och bearbetats för att vaska fram de viktigaste områdena för spridning och påverkan. Dessa områden kan kort sammanfattas i följande tre områden:

- 1. Strukturer med regelverk**, t.ex. intagningsreglerna samt attityder och motstånd mot förändringar, brist på pedagogisk och metodisk utveckling och vattentäta skott mellan olika utbildningsområden.
- 2. Ekonomiska strukturer**, studiestöd, fördelning av medel för offentlig utbildning för vuxna

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

3. **Brister i samverkan** mellan aktörer och mottagare såväl primära (anordnarna och målgrupperna) och sekundära (samhällets olika aktörer; kommuner, regioner och arbetsliv). Bristen på samverkan mellan de två berörda departementen utgör också ett stort hinder för att åstadkomma flexibilitet och ekonomisk effektivitet inom vuxnas lärande. ”Stuprörsmoeller” och interkommunala ersättningar har förhindrat flexibilitet och samverkan inom vuxnas lärande under flera decennier. Nya verksamheter har skapats som tydligt markerat att de inte ska blandas ihop med tidigare utbildningsformer. Det senaste exemplet var Kunskapslyftet som inte fick blandas ihop med Komvux, där en samverkan många gånger hade gett stora fördelar för den studerande och varit kostnadseffektivt för samhället.

4.1. Konkretisering

Exempel på strukturella hinder är att vuxnas lärande inte hålls samman så att regelverk och olika stödsystem kan samordnas på ett effektivare sätt.

Många olika kategorier av aktörer och utbildningsområden samt vattentäta skott mellan dessa präglar hela detta område, inkl. de två departementen. Strukturen gör också att det blir svårt att överblicka utbud och villkor och att hitta rätt i systemen. Man informerar heller inte gärna om varandra. För målgrupper som flyttat till Sverige som vuxna är det speciellt svårt och de är helt beroende av den vägledning de får.

Samarbete mellan myndigheter. Överskjutning av ansvar mellan kommuner och andra myndigheter ställer till många problem som hindrar de studerande i slutänden. Ofta slussas personerna från den ena myndigheten till den andra. AF skickar personerna till Komvux. Kommunen nej och skickar dem tillbaka till AF. Samarbetet mellan F-kassa, Socialtjänst och AF fungerar ofta inte särskilt bra i praktiken.

De interkommunala ersättningarna för Komvux-studier är ett mycket stort problem. Kommunerna samarbetar inte och de vuxna som vill studera måste ofta välja kurser som finns hemma även om de inte är intresserade av dem.

Lagar och regelsystem måste ses över. Man måste utgå från ett helhetsperspektiv utifrån den enskilde individen, inte som idag då varje del är isolerade enheter med sina specifika bestämmelser.

Pedagogiska problem. Vuxna har ofta kunskaper förvärvade vid tidigare studier eller ute i arbetslivet som gör att vissa kursmoment skulle kunna tenteras av direkt och det skulle kunna korta studietiderna, ibland avsevärt. De valideringsmoeller som man nu arbetar fram blir förhoppningsvis ett bra hjälpmedel i detta arbete. På det pedagogiska området har mycket skett och den tekniska utvecklingen har bidragit till att tillgänglighet och upplägg har förbättrats avsevärt, men fortfarande återstår mycket.

Attityderna till studier och speciellt till högre studier präglas i hög grad av de olika samhällskulturer och sociala barriärer som vi har runt omkring oss. Akademisk miljö kontra arbetarkultur och småföretagare står fortfarande mycket

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

långt ifrån varandra och dessutom tillkommer en mängd olika kulturer inom de etniska grupperna. Språksvårigheter ökar hindren för många som flyttat till Sverige som vuxna. Krockarna blir svåra att förstå, ofta helt obegripliga, och individernas misstänksamhet ökar i stället för att den skulle minska.

Våra attityder till vad invandrare klarar av är inte positiva och de valideringar – olika i olika kommuner - förekommer ganska ofta och visar i regel på att även akademiker måste gå hela Komvux innan de kan komma vidare.

Ett stort problem är också att män har mycket svårt att klara lärarnas attityder på Komvux och SFI. Syns i avhopp och vid rekrytering mycket tydligt.

För att få till stånd genomgripande förändringar då det gäller attityder till vuxnas lärande både vad beträffar jämställdhetsaspekter och högre utbildning i sociala miljöer där detta inte är vanligt är det mycket viktigt att vi når ut till barn och ungdomar tidigt, helst innan de befäst alla sina värderingar och attityder (relativt klart i 12-års åldern).

Vägledningen är viktig att lyfta fram för attitydbildningen hos de unga, särskilt den som ges på grundskolan. Många vägledare är relativt okunniga om högskolan. Det kanske viktigaste felet är att man inte lyfter fram möjligheter utan varnar för "hur svårt det är om man inte har toppbetyg" att ens tänka på att gå vidare till högre studier. "Du ska nog satsa på ett mera praktiskt program".

Högskolans vilja och förmåga att anpassa sig till vuxnas behov och förutsättningar då det gäller metodiska och pedagogiska frågor är delvis också en attitydfråga. Universitetsutbildningen har en mycket gammal struktur och denna är i viss mån en del av hela systemet. Att ändra på denna skapar både osäkerhet och rädsla och man fruktar att kvaliteten och det unika med universitetsstudier skulle försvinna. Att släppa formella strukturer är en mycket svår process. Högskolan är fortfarande uppbyggd för ungdomsutbildning, med målgruppen studiemotiverade och studiebegåvade unga som inte har någon större livserfarenhet. Kompetensutveckling av vuxna har inte varit ett huvudmål att lösa och att sträva mot då målgruppen inte heller bankat på dörren och grundanslag inte öronmärkts för ändamålet. Röster från högskolan har i diskussioner vid våra hearingar hörts kring detta och många har inställningen att om uppgiften blir tydlig och pengar öronmärks för ändamålet så kommer dessa attityder sakta men säkert att överbryggas och försvinna. Vuxna med livserfarenhet ger mycket tillbaka och behövs i högskolan och högskolan har mycket att ge dem.

Konstruktionen av "tredje uppgiften" att samverka med samhället och att sprida forskning kan lätt utökas med öppna kurser för kompetensutveckling för vuxna och bli en viktig del i vuxnas lärande som bidrar till samhällets utveckling och tillväxt.

Intagningsreglerna (grundade på olika behörigheter) **till högskolan** är otillräckliga och i viss mån oklara, t o m rättsligt finns det tveksamheter kring "Fri kvot". Denna Fria kvot (10%) bedöms olika på olika högskolor/universitet och friheten att göra intag på ett flexibla sätt tillämpas knappast ens då detta skulle vara möjligt (ex. intagning på reell kompetens och fri kvot). Undantag finns, vissa högskolor/universitet, som fått igång ett bra samarbete med arbetslivet i

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

regionen, har de senaste åren blivit mycket flexibla i sin intagning. Dessa kan visa upp fungerande modeller och många goda resultat (t.ex. Jönköpings- och Mälardalens högskolor).

Att kräva godkänd SFI-nivå kan också vara ett hinder för intagning som inte behövde finnas. Krävs det reell kompetens räcker SFI-nivån ändå sällan till men går kursen på engelska har personen för tillfället inte behov av någon SFI-nivå alls. Universitetet anordnar SFI för sina utländska studenter och varför skulle inte invandrade akademiker kunna välja att läsa på högskolan i stället för på särskilda kommunala skolor. Kanske skulle miljön och studiesättet passa dessa personer mycket bättre och inläringen skulle kanske gå snabbare. De skulle kanske också stimuleras till att söka inträde på högskolor i högre utsträckning.

Studiestödssystemet följer regelverket i stort och bidrar till att bevara ”stupröret”. Den fullständigt kaotiska djungel som fanns för ca 10 år sedan har rensats delvis, men fortfarande är det ett område som de studerande finner svårt att överblicka. En enkel och lättläst översikt över de vanligaste stöden har sammanställts inom UP-arbetet. Bilaga B 2.

Att hanteringen för intag och studiestöd är helt åtskilda då det gäller både beslutande myndighet och i tid gör det ännu svårare. Ofta kan det dröja väldigt länge

från att man antas till studier till att man med säkerhet vet om man kan studera eller inte. Kanske beviljas man inget studiestöd och då har allt varit förgäves.

För rekryteringsbidraget, en ny åtgärd för de som har lägst utbildning, har beslutsnivån delegerats ner till kunniga vägledare på lokal nivå, vilket är ett utmärkt exempel på en utveckling, som är positiv och som har betytt mycket, då det gäller att engagera målgrupper med kort eller ingen formell utbildning. Detta vill vi se genomfört inom hela vuxenlärandet. Korta snabba beslutsgångar, som inte känns fjärran från individen är mycket stimulerande och motiverande. Här har den infrastruktur som byggts upp med lokala lärcentra en mycket stor funktion och vägledarna har en nyckelroll.

Att olika former av utbildning ska subventioneras olika mycket av samhället är det nog ingen som ifrågasätter. Att man kanske t o m betalar en avgift i vissa fall skulle kanske inte möta ett oöverstigligt hinder. Men, att man inte med modern teknik kan räkna ut vad individens bidrag och ev. lån skulle kunna resultera i om man blandar olika former av utbildningar är svårt att förstå. Detta bör inte utgöra en grund som skapar hinder.

Bestämmelser om "heltid". För att få heltidsstudier väljer ofta de studerande att fylla ut med "lätta" kurser som har lämpligt poängtal. Dessa kurser fullföljer de ofta inte. De går så mycket att de klarar gränsen för studiebidraget, men för fullföljande krävs inte att man klarar alla poäng som fanns med i studieplanen. De studerande vet mycket väl vilka krav som ställs och rättar sig därefter. Kommunerna anordnar en stor procent kurser varje termin som man skulle kunna klara sig utan vid ett samarbete mellan olika studieformer. Detta skulle öka studiemotivationen och resultatet.

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

En förbättring vore också att det fanns en flexibel gräns för heltidsstudier, som avgörs av vägledare plus rektor, samt ett (lagstadgat) samarbete mellan kommuner. En elevpeng för vuxna som de skulle kunna disponera i vilken kommun eller vilken studieform som helst är ett hett önskemål för många.

Pensioner. De som har änkepension eller annan pension kan ofta inte studera med studiemedel. Detta är märkligt för A-kassa plus pension är godkänt liksom lön + pension. Varför kan inte studiemedel + pension också godkännas. Pensionen räknas av som "lön" och kvar blir så lite jämfört med A-kassa och pension att den studerande inte klarar sig på detta.

Utbetalningen av studiemedel. Utbetalning görs nu under nio månader fördelade så att det blir två mycket långa uppehåll (november till slutet av januari samt maj till början av september)

Under dessa perioder kan den studerande inte få A-kassa om fortsatta studier är beviljade. (Kan ibland beviljas den första sommaren). Om den studerande då får ett sommarjobb kan detta påverka A-kassans nivå om jobbet har varit sämre betalt än det som den studerande hade tidigare och är A-kasse-nivå-grundande. Ofta kan man inte sommarjobba då detta skulle försämra A-kassan efter studietiden om man då skulle bli t.ex. långtidsarbetslös igen. Ett förslag till förbättring vore att man hade tre terminer á 15 poäng inom all högre utbildning. Detta skulle jämna ut ekonomin och förkorta studietiden rent fysiskt för många.

Det finns också vissa udda regler som idag är ett hinder för speciellt våra målgrupper som kommer från andra länder med avbrutna studier i sitt forna hemland. Att läsa **utbildningar som produceras utomlands på distans går inte**. Studiemedel beviljas inte. Däremot kan en svensk bosatt utomlands obehindrat läsa kurser i Sverige. Trots att problemet varit känt och påpekats till departementet vid flera tillfällen har frågan inte lösts, Vi vill lyfta fram den igen. Det skulle gynna våra målgrupper som t.ex. skulle kunna fullfölja sina avbrutna studier på distans vartefter olika universitet bygger upp system för detta, så att de får en fullständig examen.

Fördelningen av offentliga medel. Hela systemet måste rekonstrueras. Det går inte att "lappa och laga" längre. Man måste se vuxnas lärande som en helhet bestående av en mångfald av aktörer och en mångfald av målgrupper. Lärande i arbetet måste också erkännas fullt ut.

Arbetsmarknadsmyndigheterna kan inte längre ligga helt utanför det övriga utbildningssystemet med eget styrsystem, egna pengar och suveränt självbestämmande. Personer som inte är motiverade ska inte tvingas gå kurser om de redan har den aktuella kompetensen. Detta kostar idag stora summor för samhället. Arbetslösa akademiker och vuxna med reell kompetens motsvarande akademisk nivå måste få tillgång till kompetensutveckling på högre nivå för att inte tappa motivationen och fastna i bidragsberoende. Vuxnas lärande måste ha sin grund i en kombination av individens och samhällets behov om vi ska kunna skapa motivation och effektivitet både hos arrangörer och målgrupper. Högskolan bör ges i uppdrag att vara med och ansvara för vuxnas högre lärande och kompetensut-

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

veckling och få medel för detta. Det handlar inte om nya pengar utan om att pengar idag används på fel sätt.

Beslutsprocesserna måste också ses över. Besluten måste följa ett logiskt mönster och ska ske så nära individen som möjligt. Regionernas behov av arbetskraft måste vara en påverkande faktor vid fördelning av medel. Utbudet av offentliga kurser ska för vuxna vara behovsstyrt och inte utbudsstyrt. Det bör finnas en logisk balans mellan mängden pengar som avsätts för studiestöd och för att erbjuda kurser.

Arbetslivets ansvar och delaktighet

En stor och viktig fråga då det gäller ekonomin för vuxnas lärande är hur samverkan med arbetslivet ska se ut. Företag och offentliga arbetsgivare satsar redan nu stora summor på kompetensutveckling av sin personal, men oftast mest på vissa grupper med ganska höga positioner. En öppen högskola skulle engagera andra grupper som på egen hand skulle satsa på sin karriärutveckling, göra det möjligt att byta arbete eller liknande. Att arbetslivet måste samverka med det offentliga systemet för vuxnas lärande är en helt naturlig förutsättning och denna fråga måste lösas.

4.2 Nationella dokument – bifogas som bilagor

1. Hinder för vuxnas lärande
2. Översikt över studiestöd för vuxna
3. Översikt över intagningsregler till den svenska högskolan
4. Rapport med beskrivning av Finlands Öppna Universitet
5. Valideringsrapport – Stockholms stad
6. Valideringsrapport – Sollentuna kommun

4.3 Transnationella dokument

1. Identification of obstacles and some examples of good practise/ideas how to overcome obstacles (översättning)
2. Reports: “The two hearings”, “End User Requirements” and “Dissemination”
3. Slutrapport

5. Uppnådda mål i projektet**5.1 Nationella resultat – Vad har vi åstadkommit?**

Målen har uppfyllts i förhållande till de utfästelser som gjorts. Vi har gjort ordentliga inventeringar av de hinder som finns i regelsystem och attityder för vuxnas lärande. Vi har med hjälp av våra finländska partner kunnat visa upp lösningar som fungerar. Vi har analyserat de framtagna rapporterna, som finns som bilagor, och vaskat fram de viktigaste fakta som framkommit i arbetet med kring detta. Vi har tagit fram ett spridningsmaterial (PP-presentationer), kring de

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

punkter som redovisats ovan, viktiga för att kunna genomföra förändringar i strukturerna för vuxnas lärande och för att kunna införa en öppen högskola. Detta har utgjort en god grund för spridningen.

Vi har tillsammans med Kursutvecklingsgruppen anordnat två hearings som varit mycket uppskattade. Vi har nått ut till de målgrupper som vi eftersträvat och vi har kunnat bygga kraftfulla nätverk med myndigheter, arbetstagarorganisationer och universitet och högskolor. I viss mån har vi kanske kommit längre än vi trodde genom att vi mött så positiv respons. Anledningen är troligen också att dessa problem är kända och skapar frustrationer ute i organisationerna.

Vi har under 2005 fört upp dessa erfarenheter och resultat i den nationella temagruppen ”NTG-Lär” där vi i samverkan med tre andra utvecklingspartnerskap har analyserat och fördjupat erfarenheterna och tagit fram ett material som blir ett inspel till berörda departement för att påverka det nationella utvecklingsarbetet kring vuxnas lärande och kompetensutveckling.

5.2 Transnationella resultat och erfarenheter

Kort beskrivning av våra erfarenheter:

Arbetet har varit starkt fokuserat på att utbyta erfarenheter och diskutera skillnader. Metod-, regel- och organisationsfrågor har fått stort utrymme.

De engelska parterna har stått för relevant Bench-marking och gett oss en bra bekräftelse på den problematik som vi ständigt möter. De har dock en annan syn på hur man löser vissa saker, t.ex. att varför måste huvudmännen i Sverige vara offentlig sektor hela tiden? Detta tycker de begränsar oss och gör att det blir svårt att vara flexibel. I början ville de gärna besöka annat än myndigheter!

Vi har inriktat våra studiebesök i England på att se mångfalden och framför allt se hur invandrargrupper och organisationer själva tar ansvar för sina landsmän. Ofta är dessa insatser enkla och effektiva. Men de är svåra att genomföra här. De har ett mycket starkt fokus på målgruppen, som kan vara en del av den totala gruppen, t.ex. unga utanför, äldre, kvinnor eller andra i sina delprojekt. Vi i Sverige gör allt väldigt formellt och utdraget. Dessutom har man volontärer i England som ju inte är lätta att koppla till en offentlig sektor i den fackliga kultur vi lever.

Vi har också fått se prov på hur man samverkar mellan olika projekt och mellan offentligt och privat. De tycker inte detta är något speciellt för det är så etablerat i området. ”Knowledge Society”, som är en stor samverkan mellan en mängd initiativ där man tagit fram mål och visioner för utvecklingen i black Country fram till 2020, tycker vi är en modell som vi borde kopiera i Sverige.

Vi har försökt sprida de transnationella idéerna genom att påverka och vara aktiva i det lokala förändringsarbetet t.ex. för att decentralisera flyktingmottagandet i Stockholm. Detta genomförts fr o m 2005, men det beror nog inte i någon högre grad på oss men stadsdelarna får ta över ansvaret, vilket är i linje med vad våra

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

föreningar önskat och vi tror att man då kommer närmare individerna och processerna blir snabbare.

Våra transnationella erfarenheter har spridit sig inom Kista stadsdel och även nått ut till andra grupper i andra stadsdelar. Vi har med utgångspunkt i samverkan med IFTIIN t.ex. kommit i kontakt med den Somaliska fredsföreningen och hjälpt dem att skriva ett europeiskt projekt under INTI (EU+tredje land) just kring aktivt deltagande i flyktingmottagandet enligt en engelsk modell. Tyskland och England är partner.

6. Spridning

Vi har genomfört två hearings i samverkan med Kursutvecklingsgruppen. Se sammanfattning nedan. Vi har också deltagit i en regionkonferens i Kalmar där vi spritt vår information och fått en mycket stor respons från fyra regionförbund kring tankarna på en öppen högskola. Dessutom har vi anordnat ett seminarium i samverkan med NTG-Lär som fokuserat empowerment och jämställdhetsfrågorna. I detta deltog även partner från vårt transnationella partnerskap.

Sammanfattning av våra hearings:

Hearing 1 hade sitt fokus på högskolorna och de politiska målen. Temat var ”**Högskolornas samverkan med kommunerna och närsamhället**”

Syftet var att lyfta fram goda exempel, granska målen och starta upp en diskussion för att se om det fanns ett intresse för en svensk öppen högskola. Intresset var stort och utvärderingen visar på att vi ska gå vidare till en bredare publik.

Presentationer på hearingen:

1. **KTH** presenterades ett rekryteringsprojekt – ”Öppen ingång”

2. **Linköpings universitet** presenterades bl.a. ”Bryggan” – ett samverkansprojekt mellan gy och högskola, satsning på lärcentra etc.

3. **Örebro universitet** berättade om sin satsning på utveckling av samarbetet med kommunerna. Inom Örebro finns REKO, ett samarbetsinitiativ som är mycket långtgående både i organisatoriskt och ekonomiskt samarbete. Man bygger nätverk mellan LC och universitet.

4. **Jönköpings högskola** beskrev en mycket långtgående satsning på regionalt samarbete. Landstinget har gått in med 1 miljon per år i 10 år vilket har skapat förutsättningar för ett föredöme (kunde bli en modell) för samverkan. Tillämpar intagning på reell kompetens – positivt!

5. **Mälardalens högskola** berättade om satsningar på lärcentra och biblioteken, om satsningar på värdutbildningar som passar vuxna.

Intagning på fria kvoter, rekryterar män i helt annan omfattning. Viss hjälp av LAN och mycket väl utvecklat samarbete – ett annat föredöme. Reell kompetens

Slutrapport
Analys- och regelsystem gruppen

tillämpas. Validering har börjat utvecklas tillsammans med andra universitet/högskolor i Västra Götaland och Småland.

6. Samverkansdelegationen representerade myndighetsperspektivet och berättade om politiska riktlinjerna och projekt som delegationen driver.

Hearing 2

Hearing 2, genomfördes i samverkan med NTG-Lär (inte ekonomiskt), och hade sitt fokus mot en bred grupp inom hela vuxenutbildningen, högskolan, de fackliga organisationerna, forskningen, lärande i arbetet och regionförbunden

Temat var: ”**En högskola för alla**” och presentationer på hearingen var:

Öppna Universitetet i Finland, Terese Ahlström, Åbo Akademi

Regionala kompetensutvecklingsbehov – ”En ingång till vuxnas kompetensutveckling”, Christer Bergqvist, Kalmar Regionförbund

Lärcentras betydelse för vuxnas kompetensutveckling – resultat av ny forskning, Marlene Ljusberg, Glesbygdsverket

Workshop: Varför behöver vi en öppen högskola i Sverige?

Vuxnas lärande i ett fackligt perspektiv, Sture Nordh, TCO

Forskning kring vuxnas lärande, Kenneth Abrahamsson, FAS,

Kompetensutveckling av vårdpersonal i Västra Götalands regionen, ett regionalt samverkansprojekt mellan fyra högskolor, Ulla Ekström, projektledare

En plattform för en ny politik för vuxnas lärande, Lars Grönkvist, Föreståndare” – ”KistaIntegralen / IT-universitetet”

Syftet var att få **fördjupade diskussioner** kring **Varför? och Hur?** Exempel på frågor som utgjorde diskussionsunderlag:

1. Hur skapar vi en öppen högskola för vuxna, en högskola som motsvarar nya krav och utmaningar från samhället och från arbetslivet?
2. Vilka förändringar behövs från statligt håll?
3. Hur ska villkoren för, infrastrukturen kring och utbudet av högre utbildning för vuxna se ut?
4. Hur ska en reell samverkan med arbetslivet kunna skapas?
5. Vilka möjligheter finns för samarbete med Finland resp England?

Intresset för att gå vidare var stort och ett nätverk bildades för att arbeta tillsammans med NTG-Lär-gruppen

Hösten 2003 deltog vi i HSS, Samverkan Högskola samhälle, i Ronneby och gjorde en presentation på ett seminarium. Under våren 2005 har vi deltagit i HSS-seminariet i Östersund.